

Kultur- og likestillingsdepartementet
v/politisk ledelse

Oslo, 30.november 2023

Innspill til statsbudsjettet for 2025

Aktiviteter i naturen er nordmenns viktigste kilde til fysisk aktivitet, og den formen for mosjon flest kan tenke seg å gjøre mer av. I tillegg gir det svært gode folkehelseeffekter til lave kostnader, og kan også bidra til sosial utjevning. Både SSB og Institutt for samfunnsforskning (ISF) trekker frem at det i organisert friluftslivsaktivitet er en overrepresentasjon av barn med foreldre med lav inntekt eller innvandrerbakgrunn. Dette er en gruppe som er underrepresentert i andre fritidsaktiviteter, og som regjeringen er opptatt av at skal delta.

Friluftslivets år

Friluftslivets år 2025 er i skrivende stund inne i planleggingsfasen, der vi samler inn innsikt og setter hovedmål og organisasjon. Regjeringen har et uttalt mål om at året skal skape økt oppmerksomhet om friluftsliv og gi varige resultater i form av økt deltakelse i alle deler av befolkningen. I mai 2024 skal regjeringen lansere sin handlingsplan for deltakelse i kultur, idrett og friluftslivsaktivitet, og Friluftslivets år vil nettopp kunne bidra til å inkludere flere, forutsett at friluftslivsorganisasjonene får styrkede rammevilkår.

Friluftslivsorganisasjonene når ut bredere

SSB la høsten 2021 frem undersøkelsen «Fysisk aktivitet og friluftsliv blant barn og unge 2020», der de har kartlagt deltakelse i organisert friluftsliv blant barn fra 6 til 15 år. Tallene viser at det generelt sett er barn av foreldre med høy utdanning og inntekt som deltar mest i friluftsliv. Et interessant unntak er organisert friluftslivsaktivitet, som tiltrekker seg flere barn av foreldre med lav inntekt og utdanning. I disse aktivitetene er det også en høyere andel barn med innvandrerbakgrunn enn de med norsk bakgrunn, og det er lite frafall opp til 16 år.

Dette står i tydelig kontrast til den organiserte idretten, der høy utdanning og inntekt gir høyere deltakelse, og der barn med innvandringsbakgrunn deltar i mindre grad. SSB hadde i sin innsamling et forsterket utvalg fra Groruddalen, og har i etterkant uttalt at resultatene kan ha bakgrunn i områdesatsingen der. Dette gir i så fall regjeringen et godt argument for å styrke satsingen på friluftslivsaktivitet i organisasjonene, med mål om å inkludere flere.

Sats på Friluftslivets år 2025

Klima- og miljødepartementet har tildelt Norsk Friluftsliv prosjektlederansvaret for Friluftslivets år. Vi ønsker å engasjere hele Norge, ikke kun friluftslivsorganisasjonene, til å løfte et mangfold av aktiviteter i naturen. I tillegg til friluftslivets organisasjoner ønsker vi å mobilisere bredt blant kultur- og idrettsorganisasjonene.

Friluftslivets år i 2025 vil være et svært viktig bidrag til å snu en uheldig samfunnsutvikling med økt utenforskap og økt stillesitting. Dette skal gjøres gjennom å senke barrierene for deltakelse og minske sosial ulikhet. I tillegg vil året styrke frivilligheten. Undersøkelser i etterkant av siste Friluftslivets år i 2015 viste at året bidro til en aktivitetsøkning, men disse vanene ble dessverre brutt under pandemien.

Budsjettkrav:

- Vi ber om at det i budsjettet for 2025 avsettes 20 millioner over Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett.

Utdyping av kravet

Midlene skal gå til tiltak gjennom året i regi av lokale lag og foreninger, og vil sikre at også bredden innen kultur- og idrettsaktører aktivt inviteres med. Midlene skal være søkbare for frivillige organisasjoner, og formålet skal være at Friluftslivets år gir et varig løft for aktivitet i naturen, gjennom å senke barrierer for deltakelse, styrke de frivillige organisasjonene med flere frivillige, og slik også øke andelen fysisk aktive.

Spillemidler til friluftslivsaktivitet

Spillemidlene til friluftslivsaktivitet er totalt på 40 millioner, og denne summen er ikke endret på mange år. Av disse 40 millionene har medlemsorganisasjonene til Norsk Friluftsliv de siste 4 årene mottatt 26,5 millioner årlig fra spillemidlene.

Disse midlene er svært viktige for organisasjonene, men det er dessverre en utfordring at vi ikke får informasjon om hvor mye vi får i tilskudd før i mai. Til sammenligning er dette informasjon Norges Idrettsforbund får tilsendt fra departementet allerede i desember.

Budsjettkrav:

- Vi ber om at spillemidlene til friluftslivsaktivitet økes til 80 millioner ved neste tildeling, og at midlene trappes opp i årene som kommer.
- Vi ber om at Kultur- og likestillingsdepartementet likebehandler friluftslivet og idretten med tanke på informasjonstidspunkt for tilskuddet.

Lokale fritidserklæringer

Fritidstilbud er en viktig del av barn og unges oppvekst. Deltakelse i ulike fritidsaktiviteter gir mulighet til å gjøre noe sammen med andre, ta del i et fellesskap, få nye venner, være aktiv og oppleve mestring.

Fritidserklæringen, som er undertegnet av syv ulike departementer, KS, og en rekke frivillige organisasjoner, fastslår at alle barn og unge har rett til å delta i meningsfulle aktiviteter på fritiden, uavhengig av bakgrunn. Forskere har funnet tre barrierer for deltakelse:

- Familieøkonomi
- Utfordringer med å nå ut med informasjon til barn og unge
- Geografiske utfordringer, som reiseavstander og tilgang til kollektivtransport

Forskningen viser at kommunene per i dag ikke arbeider målrettet for å oppfylle Fritidserklæringen gjennom vedtatte planer og strategier.

Budsjettkrav:

- Vi ber om at regjeringen setter av midler til økte ressurser i kommunene, slik at alle norske kommuner kan følge opp den nasjonale fritidserklæringen med en lokal erklæring som kan sikre alle barn og unge et tilbud om å delta på en fritidsaktivitet.

Med vennlig hilsen

Norsk Friluftsliv

Bente Lier
Generalsekretær

Solveig Schytz (sign)
Styreleder